

daarbij bestaande gevaar voor het ontstaan van uitzaaiingen langs de bloedvaten te vermijden.

De gevolgen der behandeling zijn aldus samen te vatten. Van de 32 vrouwen stierven er 2 (6.2 pCt.) korten tijd na de operatie: één aan hartzwakte en de andere aan versterf van het linker been tengevolge van onderbinding der vena iliaca communis. Acht vrouwen zijn na de operatie terstond of later weggebleven, waarschijnlijk omdat zij òf zich reeds genezen waanden, òf omdat het door haar verwachte gevolg uitbleef. Van 14 van de overigen geeft KÖHLER een kort overzicht van het verloop der behandeling. Zeer ver gevorderde, niet meer opereerbare gevallen (er worden er 7 aangehaald), genezen natuurlijk ook door deze behandeling niet meer. Echter wordt haar toestand toch tijdelijk veel beter, zoodat deze vrouwen meestal weer eenigen tijd een dragelijk leven lijden. De grensgevallen daarentegen, die de operateurs nog juist aandurven, maar die dan meestal binnenkort terugkeer van het gezwel vertoonen, genezen uitstekend en blijvend. KÖHLER haalt vijf gevallen van vrouwen aan, die nu klinisch volkomen gezond zijn. Bij beginnende, nog goed opereerbare gevallen ten slotte verrichtte KÖHLER tot voor korten tijd de totalexstirpatie volgens WERTHEIM en eerst in den laatsten tijd behandelt hij ook deze op de beschreven wijze; de twee oudste tot nog toe met volkomen goed en blijvend gevolg. Om zulke vrouwen alléén te bestralen, zonder voorafgaande doorsnijding der vaten, zooals reeds gebeurt, acht KÖHLER gevaarlijk. De werkzame mesothoriumstralen dooden de kankercellen namelijk slechts tot op een diepte van hoogstens 4 cm. en hij houdt het voor niet onmogelijk, dat op grootere diepte dezelfde stralen prikkelend op de kwaadaardige weefselcellen werken en deze dus tot vermeerdering aanzetten. Ook is waargenomen, dat er in aansluiting aan bestraling uitzaaiingen van kankerweefsel in andere organen ontstaan (PROCHOWNICK, MATTHAEI). Beide gevaren zijn door de beschreven operatie te ondervangen. Tegenover de operatie volgens WERTHEIM heeft de behandeling het voordeel minder ingrijpend en minder gevaarlijk te zijn (primaire sterfte 6.2 pCt. tegen ongeveer 20 pCt.). KÖHLER zal dus ook in het vervolg vooreerst deze geneeswijze blijven toepassen. „De beste” kan er zeker voorloopig nog geen enkele genoemd worden. Tot zoolang blijve ieder bij diegene, waarmee hij de beste gevolgen bereikt.

A. J. M. LAMERS.

OVERZICHT VAN WEEKBLADEN.

Berliner klinische Wochenschrift 1917, No. 30.

AUGUST BIER. *Ueber die Behandlung von heissen Abscessen, infektionsverdächtigen und inficierten Wunden im allgemeinen und mit MORGENROTH'schen Chininderivaten im besonderen.* — Het artikel wordt uitvoerig gerefereerd. BIER vertelt zijn ervaringen met eucupinum dihydrochloricum in waterige oplossing. De beste uitkomsten had hij bij gesloten, heete abscessen en bij gewrichtsettingen; na punctie, waarbij de etter werd verwijderd, werd met het beste gevolg de oplossing ingespoten; meestal volgde reeds na een enkele inspuiting genezing.

J. MORGENROTH und R. BIELING. *Ueber experimentelle Chemotherapie der Gasbrandinfektion.* — Terwijl de werking van chinine-bases op ziektecoccon reeds lang bekend is, waren de onderzoekingen ten opzichte van bacillen weinig gunstig uitgevallen. Middelerwijl toonde de onderzoekingen van BRAUN en SCHÄFFER aan, dat zij ook doodelijk werken op diphtherie-bacillen. De schrijvers hebben talrijke proefbuis-onderzoekingen verricht met kweeken van de verschillende soorten resp. variëteiten (FRAENKEL) van den gasgangreen-bacil. Het optochine bleek den groei pas te gaan remmen bij een concentratie van 1 op 2500. Daarentegen nam de remmende werking bij klimmen in de homologe reeks van hydrocupreine zoodanig toe, dat remming ontstond door isoamyhydrocupreine bij 1 op 20 duizend, bij isoctylhydrocupreine bij 1 op 40 duizend, terwijl bij de decylverbinding de werking weer geringer was. Doodend op de bacteriën werkte isoctylhydrocupreine 1 op 10 duizend. Deze basis lost als dubbelzoutzure verbinding gemakkelijk in water op, maar slaat in keukenzoutoplossing neer. Al deze werkingen betreffen de gezamenlijke soorten of variëteiten van den gasgangreenbacil. Belangrijk is de remmende werking op de zoo schadelijke koolhydraatgisting. Gelijkijdige of gezamenlijke inspuiting van isoctylhydrocupreine en gasbacillen had geen ziek worden ten gevolge bij Guineesche biggen, indien de concentratie van het middel 1 op 500 bedroeg. Maar ook een behandeling met 1 op 100 tot 200 $\frac{1}{2}$ uur tot 1 uur, soms na 2 uren na de besmetting redde de dieren soms zelfs, nadat reeds sporen gasontwikkeling te bemerken waren. Vóór de besmetting toegepast gelukte het nog niet door het middel het voortschrijden of het tot stand komen der besmetting te verhinderen. De uitkomsten, hoewel niet onmiddellijk op den mensch toepasselijk, moedigen toch tot proeven bij den zieken mensch aan.

M. BEITZKE. *Zur Frage der Entstehung der Wurmfortsatzentzündung.* — ASCHOFF zag de appendicitis steeds van crypten van het slijmvlies uitgaan. KRETZ zag steeds bij de appendicitis angina in verschillende graden en bacterieele embolieën in den wand der appendix met uitstooting van besmette lymphknobbeltjes. ASCHOFF verklaart dit voor kunstproducten bij de operatie ontstaan, ontkent echter niet de mogelijkheid van metastaseering bij angina; de streptococcon zouden worden ingeslikt en besmetten de appendix. BEITZKE ontkent de laatste besmettingsmogelijkheid (zoutzuur, overwoekeren der gewone darmbacteriën), maar geeft den metastatischen aard toe; ook bij besmettingen van de huid enz. kan appendicitis ontstaan. Reeds vroeger toonde hij aan, dat bacteriën in het bloed door den darm worden uitgescheiden; bij prikkelingstoestanden ontstaat ontsteking. Is de appendix afgesloten, dan brengen de leucocyten deze uit het bloed stammende bacteriën in de holten van het geprikkelde orgaan en gaan deze vooral in de crypten over. Zoo kan appendicitis metastatisch ontstaan.

Deutsche medizinische Wochenschrift 1917, No. 29.

AUGUST BIER. *Beobachtungen über Regeneration beim Menschen. II. Abhandlung: Die Ursachen der Regeneration. 1. Bedeutung der Schädigung. Die Erhaltung der Lücke. 2. Reize. Körperreize. (Fortsetzung aus n°. 28).*

GUSTAV PAUL. *Zur histologischen Technik des Kornealversuches bei der Pockendiagnose.* — Wordt uitvoerig gerefereerd.

A. V. KNACK und JACQUES NEUMANN. *Beiträge zur Oedemfrage.* — De schrijvers hebben nauwkeurig een aantal burgers met oedeem-ziekte onderzocht en bevestigen de vondsten van anderen, de goede functie der nieren en van het hart, afgezien van de bij mannen optredende bradycardie met gewonen bloedsdruk, de hyperaciditeit van het maagsap, soms met diarrhoeën. In de urine soms eiwit (cystitis), ophouden der menses. Het bloed is hydraemisch, overigens gewoon, lichte lymphocytose. Geringe afwijkingen in het gehalte aan creatine, creatinine, aan suiker; het lipoïed-gehalte is verminderd. De samenstelling van het bloed wijst op een verhoogde afgifte van orgaanewit. Proeven werden verricht op dieren (planteneters) met eenzijdige voeding; oedemen ontstonden niet. Daarentegen zagen de schrijvers bij personen, die van de oedeem-ziekte geheel hersteld waren, oedemen optreden bij een-

zijdige koolhydraat-voeding met of zonder rapen, maar alleen, als dezen veel dronken. Op den duur kan de gebrekkige en eenzijdige koolhydraatvoeding tot aandoening der vaatpitheliën leiden, waarbij door ruim drinken oedeem gemakkelijk ontstaat. Daarnevens verminderen de lipoiden in het bloed, dat meer water bevat en de teekenen van orgaaneiwitverval vertoont.

HERMANN FÜHNER. *Der Arsenwasserstoff und seine therapeutische Verwendung.* — De schrijver breekt een lans voor het gebruik van het zoo vergiftige AsH_3 bij anaemieën. Weliswaar vernielt het roode bloedlichaampjes in groot aantal, maar dat is niet de doodsoorzaak. Geringere giften hebben dezelfde werking op de bloedcellen, maar zijn niet schadelijk. Daarenboven, door het te niet gaan dezer cellen wordt door zuurstofgebrek het beenmerg tot zeer sterke levering van roode bloedcellen aangezet, zooals schrijvers' dierproeven na gebruik van phenylhydrazine met daling der cellen tot 50 pCt. bewezen. Men kan het gas doseeren en laten inademen, waardoor het in de bekende gift langs den kortsten weg het beenmerg bereikt en de darmen verschoond blijven. Klinisch is het giftige gas nog niet beproefd.

LUDWIG MANN. *Heilung der Erscheinungen der Kriegshysterie in Wachsuggestion.* — MANN heeft reeds sinds 1911 de behandeling toegepast, die OEHMEN (*ibidem* No. 15) beschreef en roemt haar zeer als een practische en vruchtbare methode van suggestie. Toch verdienen ook andere methoden o. a. de lichte aether-narcose in bepaalde gevallen de aandacht.

KARL KAUTSKY. *Zur Frage der Selbständigkeit des extrakardialen Kreislaufs.* — Een lezenswaardig, maar niet kort weer te geven artikel, waarin de schrijver verschillende gronden te berde brengt voor de aanwezigheid van één peripheren bloedsomloop. Het hart wordt door de aderen actief met bloed gevuld en de aderen vormen een kringloop. Deze kringloop, waarvan de aard nog weinig bekend is, wordt aangezet door de concentratie der H-ionen, die verhoogd is bij de werkzaamheid der organen. Stijgt de concentratie, dan breidt de prikkel zich ook uit op de slagaderen. Verder spelen andere, door de organen geleverde producten een rol.

GROTH. *Ueber reflektorische Bauchfellsymptome bei Kriegsverletzungen.* — Wordt uitvoerig gerefereerd.

BOSSE. *Zwei durch freie Periostlappenüberpflanzung geheilte Schädelchussverwundete mit epileptiformen Anfällen.*

LUDWIG ZWEIG. *Die Behandlung der Furunkulose und der allgemeinen Pyodermie mit dem Staphylokokken-Vakzin „Opsonogen“.* — In den oorlog met zijn talrijke gevallen van pyodermieën en furunculose zag de schrijver zijn vroegere, zeer goede ervaringen van de behandeling met polyvalente vaccin-opsonogeen ten volle bevestigd. Begonnen wordt met 50 millioen, na enkele dagen 100 en verder nog enkele malen 100 millioen, zoo noodig, ten slotte 500 millioen. Gewoonlijk reeds na de eerste onderhuidsche inspuiting teruggaan der kleine furunkels, terwijl de groote hun prop uitstooten. Verder behandeling met kwik en andere zalven, ten slotte pellidol-zalf. Ondersteunend werken herhaalde zwavelbaden en de hoogtezon. Het is aan te raden, na de genezing nog eens vaccin in te spuiten.

W. TH. SCHMIDT. *Entfernung eines verschluckten Gebisses nach 16 Jahren.* Een merkwaardig geval.

A. MENZER. *Zur Bekämpfung der Geschlechtskrankheiten.*

REITER. *Entgegnung zu oberstehender Arbeit.*

Oeffentliches Gesundheitswesen. MARIE BAUM. *Die staatliche Anerkennung von Säuglingspflegerinnen. Bemerkungen zu dem Erlass des Ministers des Innern vom 31 März 1917. betr. Vorschriften über die staatliche Prüfung von Säuglingspflegerinnen.*

Kleine Mitteilungen.

The British medical Journal No. 2950, 14 Juli 1917.

G. GREY TURNER. *Medical and surgical notes from Mesopotamia.*

GORDON HOLMES. *Acute febrile polyneuritis.* — De schrijver nam bij de troepen 12 gevallen van acute polyneuritis met koorts waar, die een typisch beeld vertoonden.

Snel toenemende verlamming der beenen, in mindere mate van de armen, begeleid door sterke verlamming der nervi faciales in alle 3 takken. De verlamming was peripheer ernstiger dan naar boven toe. Soms hinder bij het slikken, soms verlammingen der uitwendige oogspieren. Ook de sphincters waren paretisch, vooral die der blaas. Lichte verlammingen aan den romp, zooals van de tusschenribspieren, nooit van het middenrif. Diepe reflexen verdwenen. Naast lichte hyperalgesieën geen gevoelsstoornissen van beteekenis, de spieren bij knijpen eenigszins pijnlijk. Stenvork wordt niet gevoeld. Voor het herstel zijn eenige wekenlang noodig voor de beenen, terwijl nog geruimen tijd in het gelaat paresen overblijven. Twee sterfgevallen (bronchitis resp. bronchopneumonie). Het onderzoek toonde ontaarding van zenuwen aan bij ongeschonden zijn van ruggemerg en hersenen. Evenals bij andere vormen van polyneuritis werden lichte veranderingen gezien in cellen der voorste hoornen en in de groote cellen (BETZ) van de motorische velden. Het bloed en het cerebrosпинаalvocht bevatten geen bacteriën. Een samenhang met vergiften (alcohol) of met besmettingen bestond in deze gevallen niet.

F. W. MOTT. *The Chadwick lecture on mental hygiene and shell shock during and after the war.* — Een boeiende voordracht, al bevat zij ook niet veel nieuws. De verschrikkingen van den oorlog zijn zoo verbijsterend, dat ook de geestelijk volkomen gezonde er door overstuur kan raken. Als laatste druppel om het vat te doen overloopen en granaatshock te veroorzaken kan dan een ontploffing of aardstorting dienst doen. De neuropathische is meer vatbaar en geneest veel moeilijker. Ontzetting is het blijvende moment, zooals ook uit de droomen en de hallucinaties blijkt. Naast de psychische behandeling doen ook bloedwarme baden dienst. Zeer nuttig werkt de spoedige mededeeling, dat de lijder na zijn genezing niet meer naar het krijgstooneel terug zal gaan.

J. ANDERSON. *Treatment of cranial injuries in war.*

H. M. W. GRAY. *Early treatment of gunshot injuries of the spinal cord.*

The Lancet No. 4898, 14 Juli 1917.

J. G. ADAMI. *Croonian lectures on adaptation and disease. Lecture IV.*

J. A. B. HAMMOND, WILLIAM ROLLAND and T. H. G. SHORE. *Purulent bronchitis. A study of cases occurring amongst the British troops at a base in France.* — Beschrijving eener winterepidemie van etterige bronchitis met hooge sterfte. Ernstig ziek zijn, plotseling begin, hooge koorts. Reeds binnen enkele dagen geelgroen etterig sputum, voorafgegaan door bloedig gekleurd, geleachtig. Tegelijkertijd heerschte een influenza-epidemie. In het sputum werd zoo goed als steeds de influenza-bacil met of zonder andere gevonden evenals in den inhoud der kleine bronchiën, die met etter gevuld waren. Longoedeem, bronchopneumonieën, waren niet zeldzaam, soms sereuse pleuritis. Snelle pols en verwijding van het hart.

A. HOWARD PIRIE. *Marching fractures.*

REGINALD WILLIAMS. *A universal extension splint for gunshot fractures of the upper limb.*

L. COLLEDGE and HAMILTON DRUMMOND. *On the treatment of recent gunshot wounds with bismuth-iodoform-paraffin paste. With special reference to compound fractures.* — De behandeling is zoowel toepasselijk bij geheel versche wonden als bij zulke, die reeds eenige dagen oud zijn. Zij is een machtig middel tegen de wondbesmetting en spaart tevens den lijder en den geneesheer het dikwijls herhaalde verbinden en uitspelen der wond.

F. A. BAINBRIDGE. *The haemoglobin value of the blood in surgical shock.* — Het rapport in de Lancet van 31 Maart l.l. brengt aan het licht, dat bij dieren door shock een overgang van plasma naar de weefsels wordt veroorzaakt. Ook bij den mensch is dit het geval. Bij bloedingen ziet men het omgekeerde; het plasma stroomt van de weefsels naar het bloed. Bij gewonden met shock en bloedverlies ziet men als resultaat verschillende bedragen van het percentage der roode bloedlichaampjes. Zoo kan een normaal percentage aanwezig zijn, ten bewijze, dat het organisme niet het vermogen bezit om het geconcentreerde bloed genoegzaam te verdunnen. Voor het in gang houden

van den bloedstroom zijn in zulke gevallen ingietingen van keukenzoutoplossingen noodig. Het onderzoek wordt voortgezet.

A. D. GARDNER. *A device for insuring spontaneous separation of blood clod from the walls of the containing vessel.* — Het bestrijken van glas met een dun laagje agar of gelatine verhindert het kleven van het bloedstolsel.

OSWALD VEVERS. *A sebaceous horn.* — Bij een krankzinnige vrouw had zich op de haargrens van het voorhoofd in de middellijn een hoorn ontwikkeld, die in een spiraal eindigde. Hij was buigzaam en aan de basis eenigszins onder de huid bewegelijk. Lengte 12 cM., breedte aan den voet 1.8 cM. Naar het schijnt, werd de hoorn niet verwijderd.

J. A. WIJNHOFF.

Wiener klinische Wochenschrift 1917, No. 30.

RICHARD R. VON WIESNER, *Die Aetiologie der Encephalitis lethargica.* — De door VON ECONOMO beschreven meningitis (*Wiener klin. Wochenschr.*, 1917, n°. 19), is door VON WIESNER aetiologisch onderzocht; met hersenbrei kon hij door subdurale enting bij apen een haemorrhagische meningitis verwekken, welke uitbleef indien hij de brei door een Werkefeldbougie titreerde. In de hersenschors van zijn proefdieren, zoowel als bij menschen vond hij een GRAM-positieven diplo-streptococcus; door anaerobe vóórweeking in suiker-bouillon van groote stukken hersenschors kon hij regelmatig het micro-organisme isoleeren. De zuivere bacteriekolonie gaf bij enting weder het bekende ziektebeeld, indien ten minste de enting subduraal geschiedde; bij intraperitoneale enting van konijnen ontstond een haemorrhagische diathese nevens de peritonitis. Ook bij menschen werden naast de meningencephalo-myelitis niet zelden min of meer uitgebreide onderhuidsche en perimusculaire bloedingen gevonden, terwijl tijdens het heerschen van een ziekte ook lijken ter onderzoek kwamen, waarbij géén hersenvliesafwijkingen te vinden waren, doch waar een bloedziekte bestond: in de hierbij gevormde bloedingen werd weder de diplo-streptococcus gevonden.

K. DESZIMIROVICS, *Klinische Beobachtungen über den epidemischen Icterus.* — Door de waarneming van een groot aantal lijdens aan z.g.n. epidemischen icterus is het DESZIMIROVICS gebleken, dat het verloop geheel afwijkt van de ziekte van WEIL en dat al evenmin de opvatting steun vindt dat de ziekte ontstaan zou door een typhoeuze besmetting van de galblaas. Het voorkomen tijdens de warme zomermaanden, de plaatsen van voorkomen, de ontbrekende besmettelijkheid van deze infectieziekte, het eigenaardige koortsverloop, de gunstige werking van chinine, doch bovenal het bloedonderzoek brengen hem tot de meening, dat de ziekte veroorzaakt wordt door een plasmodium. Dit plasmodium komt in de roode bloedlichaampjes voor en in halvemaan-vorm vrij in het plasma, zoodat het uiterlijk herinnert aan dat van de malaria tropica. Of het hiermede geheel identisch is, dus alleen een zwakken vorm voorstelt of een andere soort is, laat hij onbeslist, de overbrenging door anophelieden is echter zeer waarschijnlijk. De enkele gevallen die na den dood onderzocht konden worden, bewezen, dat de galblaas niet aangedaan is, doch de icterus een hepatogene moet zijn.

JOHANN GERINGER. *Ueber Nebennierenveränderungen bei Gasbrand.* — Bij de aan gasvormend gangraen gestorven soldaten vond GERINGER zonder uitzondering een verandering in de schors van de bijnier; de normaal gele kleur maakt plaats voor een grauwwitte, terwijl vacuolen gevormd worden. Deze verandering (verlies van het lipoied) kan voor een deel schuld dragen aan den dood en maant tot het door ALBRECHT aanbevolen gebruik van adrenaline in deze gevallen.

BRUNA OSKAR PRIBRAM. *Gasbrand und Anaerobensepsis* — Bij een groot aantal lijdens slaagt men er in de anaerobe gas-vormende bacteriën uit het bloed te kweken, door een niet te kleine hoeveelheid bloed (10 cM³) te brengen in suiker-agar. Het aantonen van deze bacteriaemie heeft practische waarde, omdat men, door amputatie van doode weefsels (bijv. bevriezingsnecrosen) de vorming van metastatisch gangraen voorkomen kan. Therapeutisch is de operatieve reiniging van de wond het meest aan te bevelen, hoewel soms een acute uitbreiding van de infectie hierop volgt. Vaatonderbindingen of vaathechting, die bloedeloosheid van een lid tengevolge kan hebben

moet men achterwege laten. Intraveneuze soda-inspuiting (1½ liter 4 pCt.) werkt soms zeer gunstig tegen de zuurvergiftiging, hypodermolyse, die locale anaemie verwekt, late men liever na. De metastasen in de inwendige organen veroorzaakten soms een „schuimlever” met zeer sterken icterus.

ALBRECHT. *Ueber die Frühdiagnose des Gasbrandes.* — Hoewel het microscopisch onderzoek van het wondsecreet de verdachte staafjes kan aantoonen (HEYROVSKY), is in oorlogstijd deze methode bezwaarlijk en door goede klinische waarneming bovendien niet te vervangen. Van de algemeene verschijnselen valt op het zwaarzieke uiterlijk van den lijder en de onrust, het gemis aan slaap gepaard aan wondpijn en progressieve polsversnelling, plaatselijk valt op de sterke wondafscheiding, soms reeds gasbelhoudend, het veelkleurig uiterlijk van de wond en de vuile lucht die de wond afgeeft (rottende of ranzige boeter). De omgeving van de wond is bleek oedemateus en laat de blauwe aderen sterk doorschijnen, dit „maligne oedeem” is de voorlooper van het gangraen. Hoewel geen vroegsymptoom is toch zeer kenmerkend de bruine verkleuring om de wond welke door haemolyse ontstaat (érysiπέle bronzée van VELPEAU) en daarnevens het knisteren door het gevormde gas. Door vroege diagnose en snel operatief ingrijpen is de mortaliteit bij ALBRECHT voor ruim 200 gevallen gedaald tot 22.6 pCt.

FEUCHTLINGER. *Zwei Gasbrandfälle der Haut.* — Onder 370 gevallen van gasvormend gangraen werden twee waargenomen, waarbij zich het versterf uitbreidde lang de huid, tot zelfs in de diepere lagen. De doode gangraeneuze huid is omgrensd door een anaemischen rand en deze op zijn beurt door een rooden ontstoken rand. De uitbreiding geschiedt zoo snel dat in uren het voortschrijden gemakkelijk te volgen is. Beide lijders stierven.

R. VOLK. *Ueber die Wirkung von Druck auf Immunkörper und Immunreaktionen.* —

Een opmerking aan het adres van MÜLLER om er op te wijzen, dat deze onderzoekingen reeds in 1910 verricht zijn en MÜLLER (*Wiener klin. Wochenschr.* 1917, n°. 27) dus niets nieuws gaf.

Militärsanitätswesen FRITZ TINTNER *Eisenbahn und Auto im Dienste des Verwundeten-transportes. Stative für Feldtragen auf Güterwagen und Lastautos.*

Feldärztliche Zusammenkunft in Bereiche des 11 Armees.

J. ED. ST.

Münchener medizinische Wochenschrift 1917, No. 30.

F. KOELSCH. *Die Giftigkeit der aromatischen Nitroverbindungen.* — Vergiftingen door deze verbindingen zijn een niet zeldzame beroepsziekte; de vergiftiging vindt plaats per os (vuile vingers, pruimtabak enz.), door inademing van fijne droppels verontreinigd stof of gassen, en in het bijzonder langs de normale of de abnormale huid. Uitvoerig behandelt KOELSCH de verschijnselen en herkenning der vergiftiging door deze verbindingen in het algemeen en door elk afzonderlijk, de behandeling en voorbehoeding. Zeer gevaarlijk zijn de nitrobenzolen, vooral mono- en dinitrobenzol, tegen welke krachtige voorbehoedingsmaatregelen noodig zijn, betrekkelijk ongevaarlijk de nitrotoluolen in zuiveren vorm; de nitroxylolen hebben geen practische beteekenis, de nitronaphthalinen zijn ongiftig, trinitroanisol kan huidverschijnselen veroorzaken, van de nitrophenolen zijn van het mono- en dinitrophenol eenige ernstige vergiftigingsgevallen bekend, terwijl het trinitrophenol betrekkelijk ongevaarlijk is.

C. MAASE und H. ZONDEK. *Bemerkenswerte Befunde bei Trichinose.* — Drie doodelijk verloopende gevallen. Het merkwaardige was het sterke meteorisme, dat allen vertoonend, de opmerkelijke bloedsdruk daling, die kort na het begin der ziekte optrad, en de positieve reactie van WIDAL (1:400), niettegenstaande geen der patiënten aan typhus geleden had of hier tegen ingeënt was; met het diagnosticum van FICKER viel de reactie negatief uit. Zeer sterk positief viel de jodiumreactie der leucocyten uit.

LUDWIG. *Febris palustris remittens.* — Aldus noemt LUDWIG een aan het oostelijk en westelijk front veelvuldig waargenomen, op griep gelijkende ziekte, die met hoofdpijn en algemeene spierpijnen (geen scheenbeenpijn) verloopt, na een incubatie van 3 weken acuut met koorts zonder koude rilling optreedt, een remitteerende, geleidelijk lager wordende koorts van gemiddeld 7—10 dagen vertoont en steeds gunstig,

zonder verwickelingen eindigt. Van griep onderscheidt zij zich voornamelijk door de ontbrekende catarrhale verschijnselen. LUDWIG meent, dat de ziekte door luizen verbreid wordt.

E. ABDERHALDEN. *Methoden zum Nachweis der Abwehrfermente im Blutserum.* — Geschreven naar aanleiding van de nieuwe serodiagnostische zwangerschapsreactie van THOENEN. THOENEN heeft bij de reactie van ABDERHALDEN gebruik gemaakt van verbindingen van ijzer en eiwit, uit welke bij ontleding van het eiwit het ijzer vrij komt en kan aangetoond worden. ABDERHALDEN acht hierdoor zijn reactie wel vereenvoudigd doch in wezen niet gewijzigd, zoodat THOENEN niet van een nieuwe reactie mag spreken. ABDERHALDEN had trouwens reeds in de door THOENEN aangegeven richting onderzoekingen verricht, doch niet gepubliceerd. Hij geeft nog eenige andere vereenvoudigingen van zijn methode aan, met welke hij bezig is, doch die nog niet geheel uitgewerkt zijn.

D. PESL. *Leitsätze über Massnahmen zur Verbesserung der Lage der Heimarbeiterinnen.*

F. DESSAUER. *Ueber Glühkathoden (Coolidge-Röhren) und ihre Bedeutung in der Tiefentherapie.* — Bespreking van de COOLIDGE-buis, haar toepassing, de meting der stralen enz.. Niet geschikt voor een kort overzicht. Met afbeeldingen.

Feldärztliche Beilage der Münch. mediz. Wochenschr. 1917, No. 30.

M. LEWANDOWSKY. *Was kann in der Behandlung und Beurteilung der Kriegsneurosen erreicht werden? (Schluss folgt).*

KRECKE. *Beitrag zur Fehldiagnose, Spontanheilung und konservativen Behandlung von Aneurysmen.* — Uit een door KRECKE beschreven geval blijkt, dat het voor traumatisch aneurysma kenmerkende vaatgeruisch ook kan ontstaan door een haematoom, dat op de arterie drukt; hij acht in zulk een geval een juiste diagnose niet mogelijk. Ook ziet men na operatie voor aneurysma het vaatgeruisch wel voortbestaan. Een aneurysma spurium moet steeds operatief behandeld worden, bij een arterioveneus aneurysma mag men afwachten, den patiënt latende opletten, of de afwijking niet verergert; in twee van zijn gevallen meent KRECKE, dat spontane genezing is opgetreden.

F. SCHEDE. *Ausnützung des eigenen Gewichtes zur Mobilisation versteifter Gelenke.* — Afbeelding en beschrijving van eenige toestellen voor voet en knie.

KLINGER. *Zur Bewertung der Typhusschutzimpfung.* — In het Deutsche leger wordt tegen typhus als regel alleen met typhusvaccin ingeënt; zoo komt het, dat KLINGER vóór de algemeene doorvoering der inenting (tot Februari 1915) bij typhus door kweeking uit het bloed in 98 pCt. der gevallen typhus-, bij de overigen paratyphus-B-bacillen vond; na de doorvoering der eerste resp. tweede inenting (tot September 1915) vond hij 35 pCt. typhus-, 31 pCt. paratyphus-A- en 34 pCt. paratyphus-B-bacillen, na de doorvoering der tweede en derde inenting (tot Februari 1917) 6 pCt. typhus-, 20 pCt. paratyphus-A- en 74 pCt. paratyphus-B-bacillen. De invloed van de inenting op de morbiditeit aan echten typhus bleek grooter te zijn dan die op de sterfte: deze daalde van 13.5 tot 3.5 pCt. der gevallen, bij welke typhusbacillen gekweekt werden.

PÜRCKHAUER. *Ein unter dem Bild einer fieberhaften schweren Dermatitis exfoliativa verlaufende Salvarsanintoxikation mit Uebergang in eine Arsenmelanose und Arsenkeratose.* — De patiënt werd behandeld met inspuitingen tusschen de spieren van salicylkwik gecombineerd met intraveneuse salvarsaaninspuitingen. Hij kreeg in een maand 7 maal 0.3 gram salvarsaan. Vijf dagen na de laatste inspuiting trad het scarlatiniforme uitslag op.

F. MURATH. *Direkte Bluttransfusion im Felde.* — Een geval, waarbij de onmiddellijke overgieting van bloed te velde werd uitgevoerd en dit het leven van den patiënt redde.

W. WOLFF. *Schuhe mit Korrekturvorrichtungen bei Fusslähmungen.* — Afgebeeld.

THERSTAPPEN. *Multiple Granat- und Minensplitterverletzungen und ihre Behandlung mit einigen neuen Mitteln.* — Wij kennen nog geen antisepticum, dat het weefsel niet beschadigt. Met de oplossing van DAKIN bereikte THERSTAPPEN niet meer dan met de door hem geregeld toegepaste behandeling. Over het guajakhars-benzoëzuurmengsel bezit hij geen ervaring. Met pyocyanine (methylviolet), dat diep in het weefsel diffundeert en antiseptisch werkzaam is, verkreeg hij eenige malen uitkomsten, die hij naar

hij vermoedt zonder dit middel niet zou hebben bereikt. Afzonderlijke wonden excideere en hechte men, waar dit mogelijk is. Bij gasphlegmone passe men buitengewoon ruime insnijdingen toe.

W. RIMPAU. *Brechdurchfallepidemie durch einen sogen. „schweragglutinablen“ Paratyphus-B-Bazillus.* — Opmerking bij het artikel van MAYER. RIMPAU merkt op, dat zulke inagglutinable paratyphus-B-bacillen gewoonlijk wel te agglutineeren zijn, indien men verscheidene agglutineerende sera beproeft. Hij immuniseerde verschillende konijnen met eenzelfden paratyphus-B-stam en vond, dat echte paratyphus-B-stammen zich wel door het serum van het eene konijn, niet door dat van een ander lieten agglutineeren. Ook bleken verschillende paratyphus-B-koloniën van één plaat niet alle evenzeer te agglutineeren te zijn door eenzelfde agglutineerend serum.

La Presse Médicale 1917, No. 38.

J. BABINSKY et J. FROMENT. *Troubles physiopathiques d'ordre réflexe. Association avec l'hystérie. Evolution. Mesures médico-militaires.* — Niet geschikt voor een kort overzicht. In hoofdzaak reeds beschreven in het boek der schrijvers: „Hystérie-pithiatisme et troubles nerveux d'ordre réflexe en neurologie de guerre”. Op eenige punten, die misverstaan werden, wordt uitvoeriger teruggekomen.

AUVRAY. *Extraction, à travers la paroi postérieure du bassin, de projectiles situés dans sa cavité.* — Uitvoerig worden 3 gevallen beschreven, bij welke met goed gevolg vreemde lichamen uit de bekkenholte werden verwijderd na losmaking van de bovenste insertie van den musculus glutaeus maximus, na losmaking van de insertie of doorsnijding van het groote resp. kleine lig. ischiosacralis en (in een geval) na resectie van het sacrum, zooals dit bij de operatie van KRASKE geschiedt. Er traden geen blijvende stoornissen op behalve in het derde geval, dat nog niet hersteld is en waarbij nog gevolgen van letsel van den nervus ischiadicus merkbaar zijn.

P. PIETRI. *Autoplastie de la face suivant la méthode du professeur MOURE.* — Aan een reeks afbeeldingen van ingetrokken, misvormende litteekens van het gelaat kan men zien, hoe fraai deze zich door de operatie van MOURE laten verbeteren. Bij deze operatie wordt de onderliggende vetlaag losgemaakt, omgekeerd, verdubbeld volgens de Indische methode; verder worden heete lucht en massage toegepast.

A. CHALIER. *Données statistiques tirées de 108 cas de gangrènes gazeuses vraies.*

A. LEBOEUF. *Le traitement de l'amibiase intestinale par l'iodure double d'émétine et de bismuth.* — LEBOEUF zag in 10 gevallen van chronische en acute amoebendysenterie na een kuur volgens DALE met dit dubbelzout (12 dagen achtereen per os 180 mgr. daags in gekeratineerde pillen) de amoeben of cysten verdwijnen; slechts eens trad recidief op bij een patiënt, die geen volledige kuur had doorgemaakt. In ouwels wordt het zout slecht verdragen, overigens treden geen ongewenschte bijwerkingen op. De uitkomsten zijn veel beter dan die, welke men met hydrochloras emetini onderhuids verkrijgt. Het dubbelzout oefent geen of geringen invloed uit op andere amoeben bijv. giardia (lamblia) intestinalis en entamoeba coli.

L. DIEULAFÉ. *Le traitement des fistules parotidiennes par la résection du nerf auriculo-temporal.* — DIEULAFÉ heeft deze operatie in 5 gevallen toegepast. De nervus auriculo-temporalis is de voornaamste secretorische zenuw van de parotis (ook de sympathicus en de nervus facialis, welke laatste in de klier een anastomose met den nervus auriculo-temporalis vormt, spelen een rol), zoodat men na resectie van deze zenuw langzamerhand de secretie zal zien ophouden. Dit was inderdaad het geval; bij twee patiënten moest echter de fistel nog gecauteriseerd worden, voordat zij sloot. De methode wordt beschreven, de zenuw moet ruim tot in de parotis worden opgerold en geresceerd.

P. SMIT.